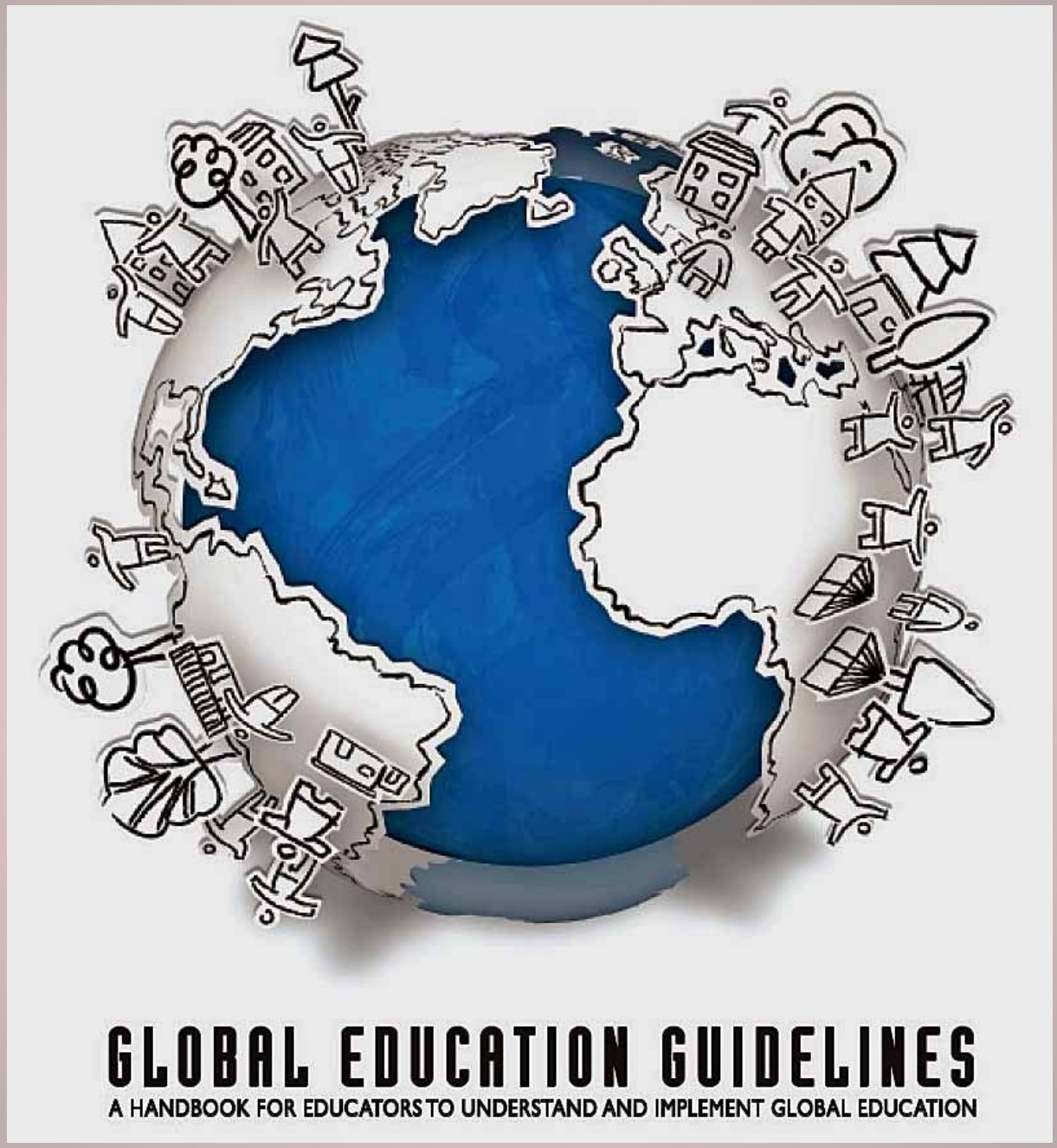

GLOBAL EDUCATION GUIDELINES

A HANDBOOK FOR EDUCATORS TO UNDERSTAND AND IMPLEMENT GLOBAL EDUCATION

Вища мовна професійна освіта в Україні: погляд у майбутнє

С.Ю.Ніколаєва

доктор педагогічних наук, професор

Питання для обговорення

1. **Що мається на увазі під глобалізацією освіти ?**
2. **Які державні документи в галузі вищої мовної професійної освіти потрібно знати?**

Як ви розумієте поняття “глобалізація освіти”?

1.Що мається на увазі під глобалізацією освіти ?

Concept Paper

Launching event for promoting global development education in the new EU member States

North-South Centre of the Council of Europe in collaboration with
HAND – Hungarian Association for Development and Humanitarian Aid and
DEEEP – Development Education Exchange in Europe Project

23-24 March 2009, in Budapest, Hungary

APPENDIX 2
GLOBAL EDUCATION CHARTER

Глобалізація освіти

- **Глобаліза́ція (англ. *globalization*) — перетворення певного явища на світове, планетарне.**
- **Глобалізація освіти – це процес її всесвітньої інтеграції та уніфікації. Основними наслідками цього процесу є стандартизація освітнього законодавства, освітніх процесів, а також наближення культур різних країн.**

Європейський простір вищої освіти

CEPES

Напрями реформування освіти за рекомендаціями ЮНЕСКО

- Гуманізація освіти
- Культурознавча соціологізація і екологізація змісту навчання
- Міждисциплінарна інтеграція у технології освіти
- Орієнтація на неперервність освіти

Вища освіта у контексті Болонського процесу

Болонська декларація (Болонья, 19.06.1999р.)

З метою встановлення європейської зони вищої освіти до 2010 р. необхідно:

- **гармонізувати системи рівнів (ступенів) освіти;**
- **прийняти систему освіти, що базується на двох освітніх рівнях;**
- **створити європейську систему залікових одиниць;**
- **усунути перешкоди в одержанні студентами освітніх послуг, у визначенні часу роботи у Європі викладачів і науковців при нарахуванні пенсії; в удосконаленні критеріїв і методології оцінки якості викладання;**
- **ввести поняття "європейський простір вищої освіти", співпраці між навчальними закладами, схем мобільності, інтегрованих програм навчання, тренінгу і проведення наукових досліджень.**

Діаграма розвитку Болонського процесу
(тенденції 1999 – 2009 р.)

1998 Сорбонська декларація	1999 Болонська декларація	2001 Празьке комюніке	2003 Берлінське комюніке	2005 Бергенське комюніке	2007 Лондонське комюніке	2009 Льовенське комюніке
Загальна рамка кваліфікацій Загальна двоциклова система Мобільність студентів і викладачів	Легкозрозумілі і порівняні ступені Система кредитів (ЄКТС) Мобільність науковців Європейська кооперація у забезпеченні якості Європейський вимір вищої освіти	Навчання впродовж життя Додано спеціальний вимір Залучення вищих навчальних закладів і студентів Просування Європейського простору вищої освіти	Забезпечення якості на інституційному, національному і Європейському рівнях Включення докторського рівня, як третього циклу Визнання ступенів і періодів навчання (додаток до диплому) Європейська рамка кваліфікацій Посилення інтеграції освіти і наукових досліджень	Посилення соціального виміру Стандарти і рекомендації із забезпечення якості Національна рамка кваліфікацій Присвоєння і визнання спільних ступенів Гнучкі траєкторії навчання у вищій освіті	Створення Європейського реєстру забезпечення якості (EQAR) Стратегія покращення глобального виміру Болонського процесу Рішення створити національні плани дій з ефективним моніторингом соціального виміру	Соціальний вимір: рівний доступ і закінчення навчання Праце-влаштування Студенто-центроване навчання і місія вищої освіти Освіта (дослідження) і інновація Міжнародна відкритість Мобільність Збір даних Запровадження багатовимірних інструментів прозорості Збільшення фінансування на вищу освіту

Країни-учасниці Болонського процесу (2009 р.)

	Австрія
	Азербай-джан
	Албанія
	Андорра
	Вірменія
	Бельгія
	Болгарія
	Боснія і Герц.
	Ватикан
	Велика Британія
	Голландія
	Греція

	Грузія
	Данія
	Естонія
	Ірландія
	Ісландія
	Іспанія
	Італія
	Кіпр
	Латвія
	Ліхтен-штейн
	Литва
	Люксем-бург

	Македонія
	Мальта
	Молдова
	Німеччина
	Норвегія
	Польща
	Португалія
	Росія
	Румунія
	Сербія
	Словаччина
	Словенія

	Туреччина
	Угорщина
	Україна
	Фінляндія
	Франція
	Хорватія
	Чехія
	Чорногорія
	Швейцарія
	Швеція

Організації-учасниці Болонського процесу

- **Additional member**
- **European Commission**
- **Consultative members**
- **Council of Europe**
- **UNESCO European Centre for Higher Education**
- **European University Association**
- **European Association of Institutions in Higher Education**
- **European Students' Union**
- **European Association for Quality Assurance in Higher Education**
- **Education International Pan-European Structure**
- **BUSINTSSEUROPE**

Болонський Стратегічний Форум 2009р.

Декларація Болонського Стратегічного Форуму 2009 р. (ключові проблеми)

- Соціальний вимір: рівний доступ і закінчення навчання
- Навчання упродовж життя
- Працевлаштування
- Студенто-центроване навчання і місія вищої освіти
- Освіта, наука (дослідження) і інновація
- Міжнародна відкритість
- Мобільність
- Збір даних
- Запровадження багатовимірних інструментів прозорості

Декларація Болонського Стратегічного Форуму 2010 р. (ключові проблеми)

- **Європейський простір вищої освіти створено (ЄПВО)**
- **Казахстан приєднався до ЄПВО**
- **Реалізовано кілька реформ, спрямованих на створення ЄПВО**
- **Болонський процес викликав інтерес в інших кінцях світу**
- **Рівень упровадження реформ різниться в різних країнах**
- **Зусилля для досягнення цілей будуть нарощуватися**
- **Провідна роль належить науковому співтовариству**

Наступну нараду на рівні міністрів з підведення підсумків досягнутого прогресу і продовження запланованих реформ буде проведено у Румунії

26-27 квітня 2012 року

Болонський процес 2020

Комюніке конференції європейських міністрів, відповідальних за вищу освіту (Льовен і Лувен-ла-Ньов, 28-29 квітня 2009 р.) .

“У десятиріччі до 2020 року європейська вища освіта має зробити вирішальний внесок у реалізацію Європи знань, яка є високо креативною й інноваційною. Стоячи перед викликом старіння населення, Європа може досягти успіху в цій справі за умови, якщо вона максимально розкриє таланти і здібності усіх своїх громадян та повністю долучиться до навчання упродовж життя і більш широкої участі у вищій освіті”.

Розвиток вищої освіти в Україні

- **Проект Закону “Про внесення змін до Закону України “Про вищу освіту”**
- **Закон України “Про вищу освіту”**
- **Національна доктрина розвитку освіти**
- **Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір**
- **Підсумкова колегія МОН України “Вища освіта України – європейський вимір: стан, проблеми, перспективи”**

Основні напрями модернізації вищої освіти України

- **Затверджено новий Перелік напрямів освіти …**
- **Скорочується і упорядковується мережа вищих навчальних закладів…**
- **Створено модель національної системи кваліфікацій…**
- **Запроваджено двоциклову систему підготовки фахівців…**
- **Запроваджено Європейську кредитно-трансферну систему (ECTS)…**
- **Розпочинається запровадження Додатку до диплома європейського зразка (Diploma Supplement)…**
- **Забезпечено рівний доступ до вищої освіти…**

Основні завдання розвитку педагогічної освіти

- **забезпечення професійно-особистісного розвитку майбутнього педагога …**
- **приведення змісту … методичної… підготовки науково-педагогічних працівників до вимог інформаційно-технологічного суспільства…**
- **модернізація освітньої діяльності вищих педагогічних навчальних закладів**
- **запровадження двоциклової підготовки педагогічних працівників …**
- **вдосконалення системи відбору молоді на педагогічні спеціальності…**
- **удосконалення мережі вищих навчальних закладів …**

Перелік напрямів (спеціальностей) підготовки педагогічних працівників

(06.12.2007 р.)

Напрям підготовки	Додаткові спец. та спеціалізації	Кваліфікації за освітньо-кваліфікаційними рівнями:		
		бакалавра	спеціаліста	магістра
6.020303 Філологія (мова і література із зазначенням мови)	6.020303 Філологія. Українська мова і література	Учитель мови (зазначається мова) і зарубіжної літератури	Філолог. Учитель мови (зазначається мова), української мови і літератури та зарубіжної літератури	Філолог. Викладач мови і зарубіжної літератури
	6.020303 Філологія. Мова і література (дві мови)	Учитель мови (зазначається мова) і зарубіжної літератури	Філолог. Учитель мови (зазначаються мови) і зарубіжної літератури	Філолог. Викладач мови і зарубіжної літератури
	Спеціалізація: шкільне бібліотекознавство	Учитель мови (зазначаються мови) і зарубіжної літератури	Філолог. Учитель мови (зазначаються мови) і зарубіжної літератури. Шкільний бібліотекар (зазначається в додатку до диплома)	Філолог. Викладач мови і зарубіжної літератури
	Спеціалізація: редагування освітніх видань	Учитель мови (зазначаються мови) і зарубіжної літератури	Філолог. Учитель мови (зазначаються мови) і зарубіжної літератури. Редактор освітніх видань (зазначаються в додатку до диплома)	Філолог. Викладач мови і зарубіжної літератури

Модернізація структури освіти України із врахуванням вимог ЄПВО

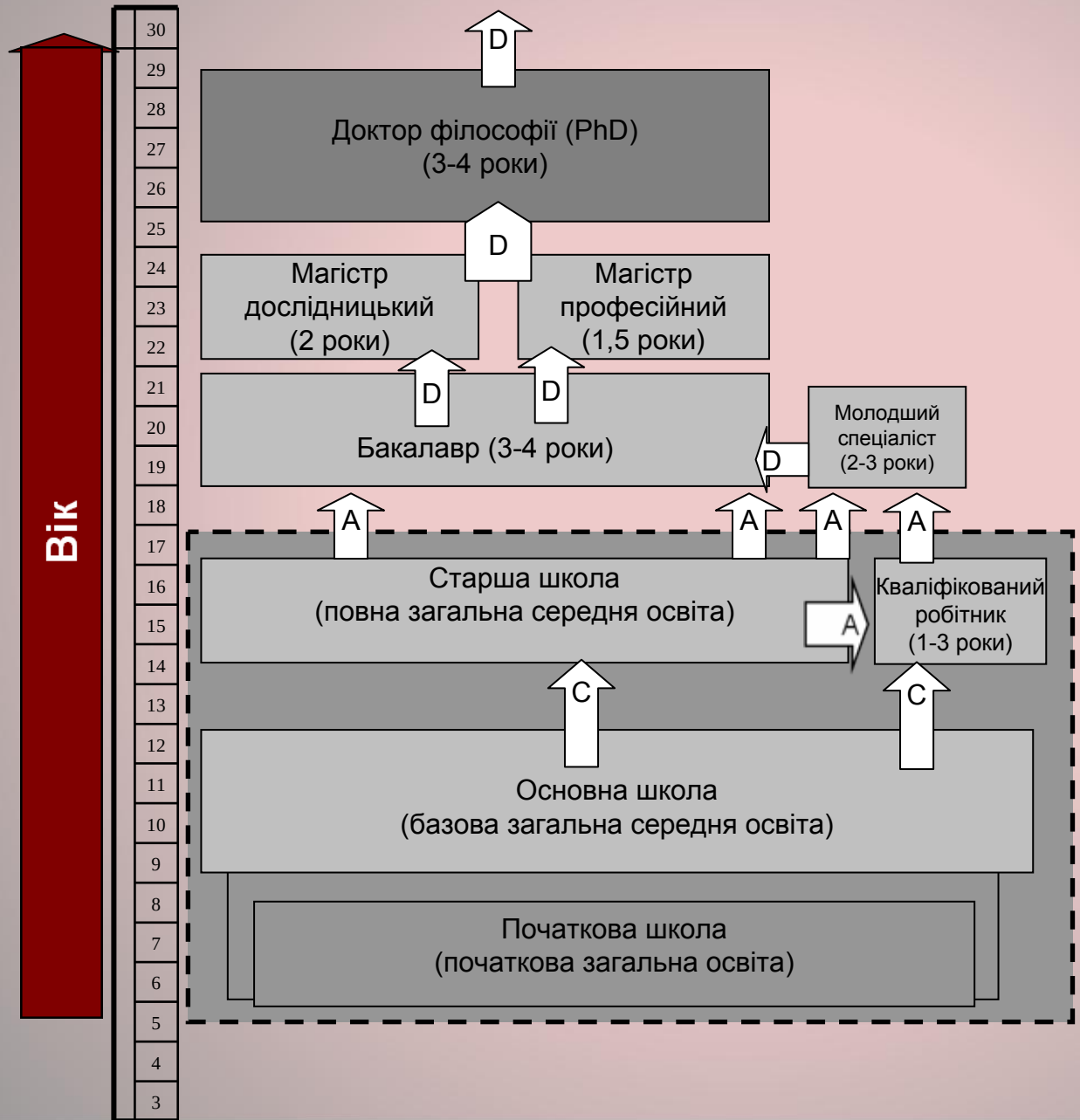

Примітка:

C – свідоцтво

A – атестат

D – диплом

Обов'язкова умова підготовки викладача

- **Кваліфікація викладача присвоюється випускникам педагогічних і класичних університетів за умови виконання ними вимог галузевих стандартів вищої педагогічної освіти…**

Стандарт вищої освіти

- **Стандарт вищої освіти – сукупність норм, які визначають вимоги до освітньо-кваліфікаційного (освітньо-наукового) рівня випускника вищого навчального закладу, змісту освіти, термінів навчання і засобів діагностики якості освіти відповідних напрямів і спеціальностей.**

Стандарти вищої освіти

Державні:

- перелік кваліфікацій; перелік напрямів і спеціальностей;
- вимоги до освітніх рівнів;
- вимоги до освітньо-кваліфікаційних рівнів.

Галузеві:

- освітньо-кваліфікаційна характеристика;
- освітньо-професійна програма (зміст, обсяг, рівень);
- засоби діагностики якості освіти.

Вищого навчального закладу:

- перелік спеціальностей і спеціалізацій;
- варіативні частини ОКХ, ОПП, засоби діагностики;
- навчальні плани і робочі навчальні програми.

Європейська система стандартизації вищої освіти

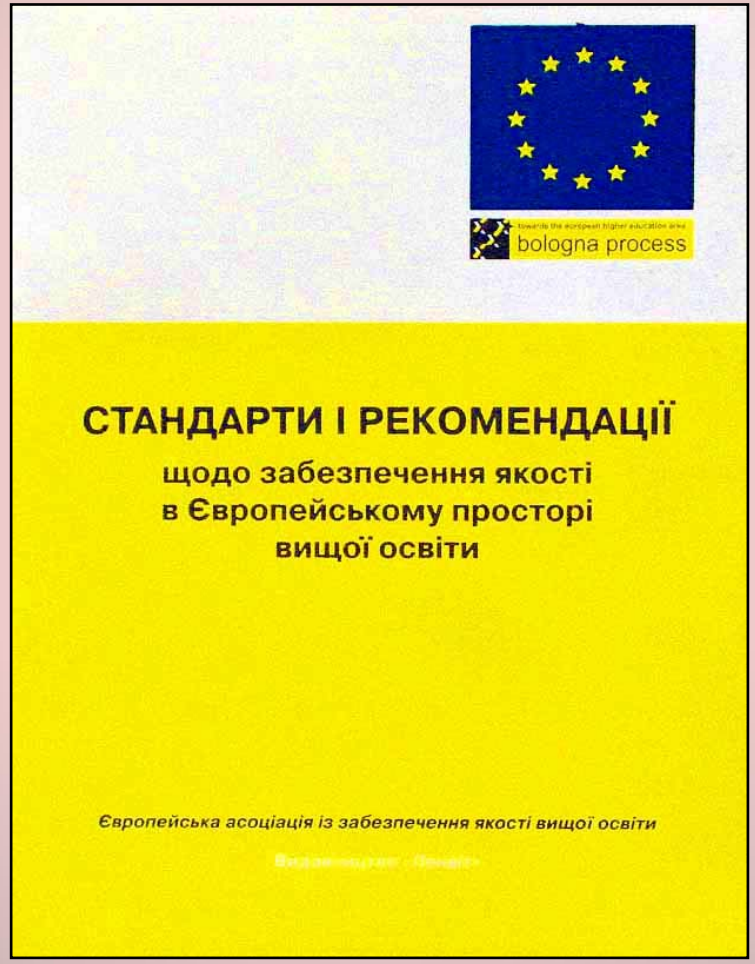

СТАНДАРТИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРОСТОРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1) Європейські стандарти і рекомендації щодо ***внутрішнього*** забезпечення якості у вищих навчальних закладах

«Навчальні заклади повинні визначити політику і пов'язані з нею процедури, які б забезпечували якість і стандарти їхніх навчальних програм і дипломів»

2) Європейські стандарти і рекомендації щодо ***зовнішнього*** забезпечення якості вищої освіти

«Цілі та завдання процесів забезпечення якості визначаються всіма відповідальними сторонами (включаючи вищі навчальні заклади) ще до того, як будуть розроблені самі процеси; цілі і завдання мають бути опубліковані разом з процедурами, які будуть застосовуватись»

3) Європейські ***стандарти для агенцій*** із зовнішнього забезпечення якості

«Зовнішнє забезпечення якості в роботі агенцій повинно враховувати наявність та ефективність процесів зовнішнього забезпечення якості»

Перспективи розвитку вищої освіти України

Інтеграція системи вищої освіти України в ЄПВО сприятиме:

- **забезпеченню якості вищої освіти;**
- **визнанню періодів і термінів підготовки у ЄПВО та інших регіонах світу;**
- **мобільності студентів, викладачів, наукових працівників;**
- **забезпеченню справедливого доступу до вищої освіти;**
- **зміцненню позицій українських університетів на національному, європейському і світовому ринку праці та ринку освітніх послуг.**

2. Які державні документи в галузі вищої мовної професійної освіти /ВМПО/ потрібно знати?

Основні профілі навчання іноземних мов /ІМ/

- Дошкільний профіль
- Шкільний профіль
- Філологічний профіль
- Нефілологічний профіль
- Курсовий профіль

Державне замовлення в галузі вищої мовної професійної освіти

- **Підготувати фахівців у галузі навчання іноземних мов, здатних реалізувати свою професійну компетентність на рівні європейських вимог.**

Основні керівні матеріали:

- **державні документи в галузі вищої мовної професійної освіти;**
- **матеріали Ради Європи з навчання мов.**

Державні стандарти в галузі ВМПО

Галузеві:

- освітньо-кваліфікаційна характеристика(ОКХ) вчителя/викладача іноземної мови /ІМ/, перекладача
- освітньо-професійна програма (ОПП) (зміст, обсяг, рівень) підготовки вчителя/викладача ІМ, перекладача
- засоби діагностики рівня сформованості міжкультурної комунікативної компетенції у вчителя/викладача, перекладача

Вищого навчального закладу:

- перелік спеціальностей і спеціалізацій підготовки фахівців з напряму “Філологія”
- варіативні частини ОКХ, ОПП підготовки вчителя/викладача ІМ, перекладача; університетські засоби діагностики
- навчальні плани і робочі навчальні програми університету з підготовки вчителя/викладача ІМ, перекладача

Освітньо-кваліфікаційна (ОК) характеристика

- **ОК (освітньо-наукова) характеристика визначає цілі освітньої і професійної підготовки випускника вищого мовного навчального закладу, його компетентності, інші соціально важливі якості, систему виробничих функцій і типових завдань діяльності й умінь для їх реалізації, а також місце випускника у структурі освітньої галузі держави.**

Освітньо-професійна (ОП) програма

ОП (освітньо-наукова) програма визначає нормативний зміст підготовки викладача/перекладача та нормативний термін навчання за напрямом “філологія” відповідного освітньо-кваліфікаційного (освітньо-наукового) рівня і містить:

- **перелік нормативних навчальних дисциплін, обсяг часу, відведеного для їх вивчення, форми підсумкового контролю;**
- **програми нормативних навчальних дисциплін;**
- **нормативний термін навчання.**

Навчальний план (НП) підготовки фахівця

НП – документ вищого навчального закладу, який містить перелік нормативних навчальних дисциплін, згрупованих за циклами підготовки фахівця:

- **гуманітарним**
- **соціально-економічним**
- **природничо-науковим (фундаментальним)**
- **загально-професійним і професійно орієнтованим**

Об'єкти оцінювання навчальних планів

«Проект Тьюнінг – гармонізація освітніх структур у Європі» (2006 р.)

- **відповідність профілю і ступеню навчання**
- **чітке визначення результатів навчання у Європі і за її межами**
- **забезпечення послідовності формування компетенцій**
- **врахування вихідного рівня підготовки студентів**
- **узгодження з основними положеннями системи ECTS**
- **наявність необхідних ресурсів *(персоналу, фінансів, класних кімнат, обладнання тощо)***
- **можливості моніторингу виконання програми, її підтримки та оцінювання**

Засоби діагностики (ЗД)

- **ЗД якості освіти визначають**

стандартизовані методики і систему формалізованих завдань, які призначені для кількісного та якісного оцінювання досягнутого особою рівня сформованості компетенцій, професійних, світоглядних та громадянських якостей і використовуються для встановлення відповідності рівня якості вищої освіти вимогам стандартів вищої освіти.

Навчальна програма з ІМ (НП)

- **НП з іноземної мови – засіб навчання та інструктивно-методичний документ, який містить виклад змісту навчання ІМ, послідовність її вивчення, перелік знань, навичок і вмінь (компетенцій), критерії підсумкового контролю, перелік рекомендованих підручників, інших методичних та дидактичних матеріалів.**

Орієнтовна структура програми з ІМ

- Вступ
- Цілі
- Принципи
- Зміст
- Методи
- Планування
- Контроль і оцінювання

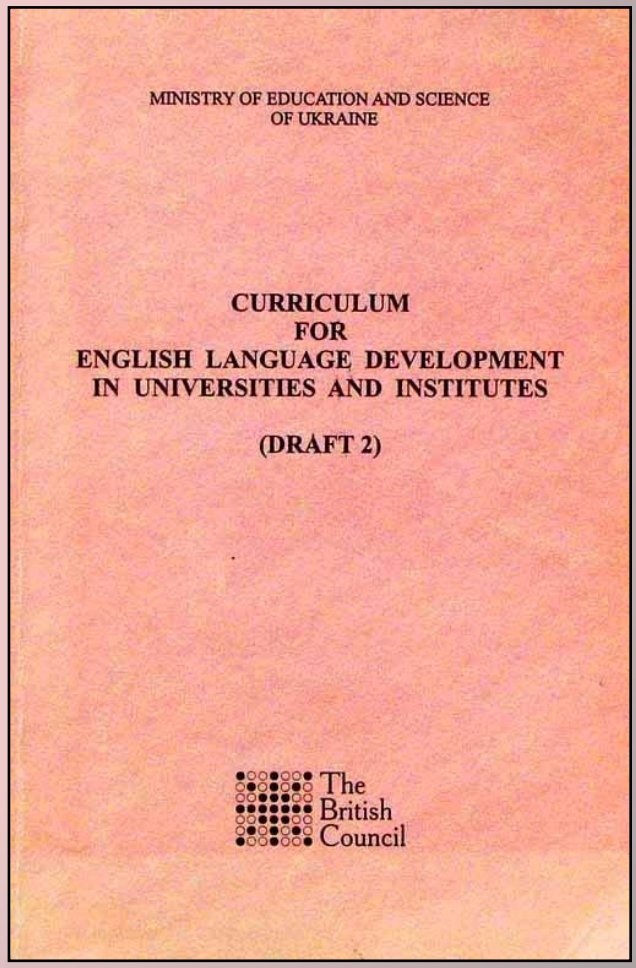

Орієнтовна структура робочої програми з ІМ

- **Опис дисципліни**
- **Пояснювальна записка**
- **Розподіл навчального часу за модулями, темами і видами занять**
- **Навчально-методична карта**
- **Зразок модульної контрольної роботи**
- **Зразки завдань для позааудиторної самостійної роботи студента**
- **Система рейтингового контролю**
- **Підсумковий контроль**
- **Навчально-методичні матеріали**

Фрагмент робочої програми

Module 1 Topic areas	SKILLS IN			
	Listening	Speaking	Reading	Writing
1.1. Career Counselling And Training	Listening for gist to people talking about their interests and career plans “Studying Abroad” (3.3), “You’re leaving school soon …” (3.5.60) “People talking about money” (3.5.16)	Taking initiatives in an interview, expanding and developing ideas with little help from an interviewer (speech ex. in 1.6, p.19-20; 1.10, p. 17-18; ; 2.3, p. 22-24)	Texts to understand details about various professions and career counselling (1.6, p.5-7, 17, 22) -Brochures to extract the details about training opportunities	Spelling words and phrases within the topic (1.6, unit 1) - Resumes and CVs (1.6, p. 31; 2.3, p.117)

Продовження

Topic areas	Focus on			Materials for Self-Study
	Vocabulary	Phonetics	Grammar	
1.1. Career Counselling and Training	- Word list "Professions"	- Pronunciation mistakes and their correction: positional and combinatory allophones	- Noun (classification, categories of number and case) - Articles (types of articles and their use) - Adjective (degrees of comparison, comparative constructions: as…as; not so… as; the… the)	- Vocabulary and exercises (1.6, pp.. 14-12, 24-25) - Review of the English sounds (1.8. p. 22-138) - Sound practice (1.1, p.34-37) - Sounds and intonation practice (1.1.Text "Linguistic Talent", p.7) - Sections "Noun" and "Adjective" (1.3; 1.4; 1.5; 6.1; 1.7; 1.11; 2.2)

Продовження

Assessment / Self-assessment						
Topic	**Listening**	**Speaking**	**Reading**	**Writing**	**Language Use**	**Materials**
1.1. Career Counselling and Training	- Matching true/false statements -Laying stresses and tones - Answering questions	Individual talk up to 15 utterances	-Filling in a chart - Multiple choice	-Resumes and CVs	- Sentences translation	- Phonograms recorded by native speakers of English -Fragments of authentic literary texts - Tests and assignments developed by the teaching staff of the chair
1.4. End-of-module-test	- Matching true/false statements - Sentence completion - Marking the basic tones	Individual talk up to 25 utterances	- Multiple choice - Matching true/false statements - Answering questions -Filling a chart	- A formal letter to organisation - Dictation - CV	- Sentences translation - Multiple choice - Filling gaps	

Структура компетентності вчителя/викладача іноземної мови /ІМ/*

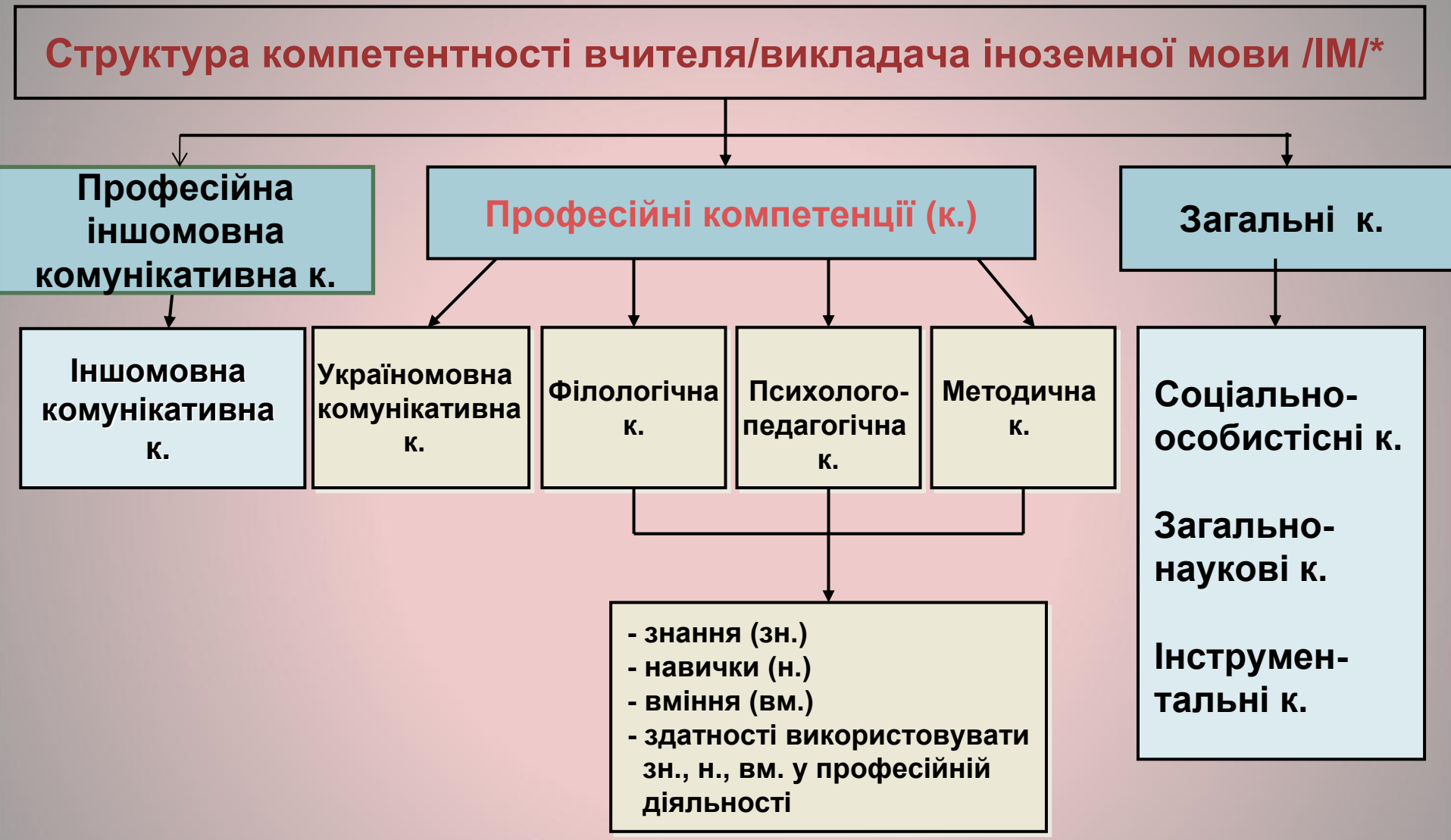

* Вимоги до рівня сформованості компетенцій визначаються окремо до кожного рівня кваліфікації вчителя/викладача

Обов'язкові компетенції європейця

- компетенція в галузі рідної мови
- компетенція у сфері іноземних мов
- математична, фундаментальна природничо-наукова і технічна компетенції
- комп'ютерна компетенція
- навчальна компетенція
- міжособистісна, міжкультурна й соціальна компетенції, а також громадянська компетенція
- компетенція підприємництва
- культурна компетенція

Яких знань Ви набули з цієї проблеми?

Знань про:

- **міжнародні документи в галузі вищої освіти**
- **державні документи в галузі вищої освіти**
- **напрями модернізації вищої освіти в Україні**
- **стандарти вищої освіти**
- **державні стандарти в галузі вищої мовної професійної освіти**
- **структуру компетенції викладача ІМ**
- **обов'язкові компетенції європейця**

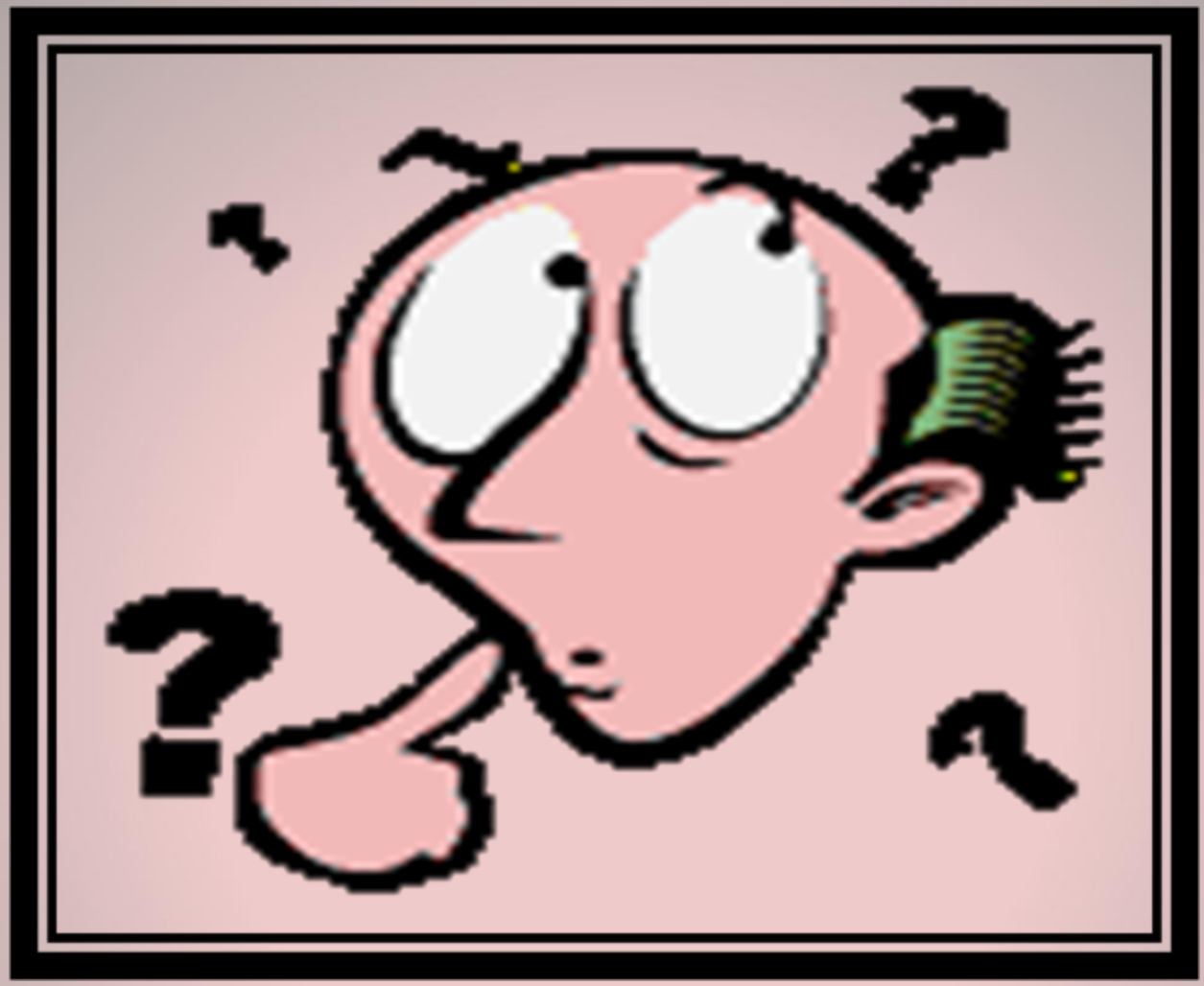

Ваші запитання!

Дякую за увагу!